

**ФУНДАМЕНТАЛЬНЫЕ И ПРИКЛАДНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ:
СОВРЕМЕННЫЕ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКИЕ РЕШЕНИЯ И ПОДХОДЫ**

*Сборник материалов II-й Международной
научно-практической конференции*

**ФУНДАМЕНТАЛЬНІ ТА ПРИКЛАДНІ ДОСЛІДЖЕННЯ: СУЧАСНІ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ РІШЕННЯ ТА ПІДХОДИ**

*Збірник матеріалів II-ї Міжнародної
науково-практичної конференції*

**10 марта 2017 года
Баку – Ужгород – Дрогобыч**

**10 березня 2017 року
Баку – Ужгород – Дрогобич**

Национальная академия наук Азербайджана
Институт философии (Азербайджан)
ГВУЗ «Ужгородский национальный университет» (Украина)
Дрогобычский государственный педагогический университет
имени Ивана Франко (Украина)
Національна академія наук Азербайджана
Інститут філософії (Азербайджан)
ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (Україна)
Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка (Україна)

**ФУНДАМЕНТАЛЬНЫЕ И ПРИКЛАДНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ:
СОВРЕМЕННЫЕ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКИЕ
РЕШЕНИЯ И ПОДХОДЫ**
Сборник материалов II-й Международной
научно-практической конференции

**ФУНДАМЕНТАЛЬНІ ТА ПРИКЛАДНІ ДОСЛІДЖЕННЯ:
СУЧАСНІ НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ РІШЕННЯ ТА ПІДХОДИ**
Збірник матеріалів II-ї Міжнародної
науково-практичної конференції

Баку – Ужгород – Дрогобыч
Посвіт, 2017
Баку – Ужгород – Дрогобиц
Посвіт, 2017

Рекомендовано Ученым советом Института Философии
Национальной академии наук Азербайджана
(протокол № 2 от 28 февраля 2017 года)

УДК 001.89(477+479.24)(08):005.745

ББК 94.3

Ф 94

Ф 94 **Фундаментальные и прикладные исследования: современные научно-практические решения и подходы: сборник материалов II-й Международной научно-практической конференции / [редакторы-составители А. Душный, М. Махмудов, В. Ильницкий, И. Зимомря]. – Баку – Ужгород – Дрогобыч: Пóсвит, 2017. – 636 с.**

ISBN 978-617-7401-47-5

В сборнике опубликованы статьи участников II-й международной научно-практической конференции «Фундаментальные и прикладные исследования: современные научно-практические решения и подходы». В материалах раскрываются вопросы философии, педагогики, психологии, социологии, истории, культурологии, искусствоведения, языкознания и литературоведения, физического воспитания и реабилитации, биологии, экологии и охраны окружающей среды, туризмоведения, краеведения, политологии, юридических, экономических и естественных наук,

Издание адресовано научным работникам, преподавателям и студентам высших учебных заведений.

Редакционная коллегия:

Душный А.И. – кандидат педагогических наук, доцент, член-корреспондент Международной академии наук педагогического образования (Украина);

Жигайло О.О. – кандидат психологических наук, доцент (Украина);

Жовтани Р.Я. – кандидат филологических наук, доцент (Украина);

Зимомря И.Н. – доктор филологических наук, профессор (Украина);

Ильницкий В.И. – доктор исторических наук, доцент (Украина);

Грибок Н.Н. – кандидат педагогических наук, доцент (Украина);

Мамедзаде И. – доктор философских наук, профессор ИФ НАН (Азербайджан);

Махмудов М. – доктор философии, ведущий научный сотрудник ИФ НАН (Азербайджан);

Медведык Ю.Э. – доктор искусствоведения, профессор (Украина);

Мустафаев А. – доктор философских наук, профессор ИФ НАН (Азербайджан);

Пагута М.В. – кандидат педагогических наук, доцент (Украина);

Тагиев А. – главный научный сотрудник ИФ НАН (Азербайджан).

Рецензенты:

Скотна Н.В. – доктор философских наук, профессор, ректор Дрогобычского государственного педагогического университета имени Ивана Франко (Украина).

Буниятзаде Т. – академик, действительный член Национальной академии наук Азербайджана

© Национальная Академия Наук Азербайджана, 2017

© Дрогобычский государственный педагогический университет имени Ивана Франко, 2017

© Душный А., Махмудов М.,
Ильницкий В., Зимомря И., 2017

© Пóсвит, 2017

ISBN 978-617-7401-47-5

УДК 001.89(477+479.24)(08):005.745

ББК 94.3

Ф 94

Ф 94 **Фундаментальні та прикладні дослідження: сучасні науково-практичні рішення і підходи: збірник матеріалів II-ої Міжнародної науково-практичної конференції / [редактори-упорядники А. Душний, М. Махмудов, В. Ільницький, І. Зимомря]. – Баку – Ужгород – Дрогобич: Пóсвіт, 2017. – 636 с.**

ISBN 978-617-7401-47-5

У збірнику опубліковані статті учасників II-ї міжнародної науково-практичної конференції «Фундаментальні та прикладні дослідження: сучасні науково-практичні рішення і підходи». В матеріалах розкриваються питання філософії, педагогіки, психології, соціології, історії, культурології, мистецтвознавства, мовознавства і літературознавства, фізичного виховання та реабілітації, біології, екології та охорони навколишнього середовища, туризмознавства, краєзнавства, політології, юридичних, економічних й природничих наук.

Видання адресоване науковцям, викладачам і студентам вищих навчальних закладів.

Редакційна колегія:

Душний А.І. – кандидат педагогічних наук, доцент, член-кореспондент Міжнародної академії наук педагогічної освіти (Україна);

Жигайло О.О. – кандидат психологічних наук, доцент (Україна);

Жовтані Р.Я. – кандидат філологічних наук, доцент (Україна);

Зимомря І.М. – доктор філологічних наук, професор (Україна);

Ільницький В.І. – доктор історичних наук, доцент (Україна);

Грибок Н.М. – кандидат педагогічних наук, доцент (Україна);

Мамедзаде І. – доктор філософських наук, професор ІФ НАН (Азербайджан);

Махмудов М. – доктор філософії, провідний науковий співробітник ІФ НАН (Азербайджан);

Медведик Ю.Є. – доктор мистецтвознавства, професор (Україна);

Мустафаєв А. – доктор філософських наук, професор ІФ НАН (Азербайджан);

Пагута М.В. – кандидат педагогічних наук, доцент (Україна);

Тагієв А. – головний науковий співробітник ІФ НАН (Азербайджан).

Рецензенти:

Скотна Н.В. – доктор філософських наук, професор, ректор Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (Україна).

Буніятзаде Т. – академік, дійсний член Національної академії наук Азербайджану

© Національна Академія Наук Азербайджану, 2017

© Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, 2017

© Душний А., Махмудов М.,

Ільницький В., Зимомря І., 2017

© Пóсвіт, 2017

ISBN 978-617-7401-47-5

3. Кузьмина Н. В. Профессионализм личности преподавателя и мастера производственного обучения / Н. В. Кузьмина. – М.: Высш. школа, 1990. – 119 с.
4. Локарева Ю. В. Професійне становлення особистості майбутнього вчителя музики у процесі вивчення музично-теоретичних дисциплін [Текст] / Ю. В. Локарева // Наук. записки Ніжинського держ. педагогічного ун-ту. – № 2. – 2005. – С. 9–11.
5. Михайловська М. П. Сучасні підходи до визначення поняття «компетентність» / М. П. Михайловська // Наукові записки Ніжинського пед. університету імені Миколи Гоголя. – Ніжин: НДПУ, 2002. – Ч. 1-2. – С. 60–63.
6. Павлютенков Е. М. Профессиональная ориентация учащихся / Е. М. Павлютенков. – К.: Рад. школа, 1983. – 152 с.
7. Приходько В. М. Впровадження новітніх технологій у вищій школі / В. М. Приходько // Постметодика, 2002. – № 2–3. – С. 115–118.
8. Растригіна А. М. Самореалізація на уроках музики як засіб становлення особистості школяра / А. М. Растригіна // Наукові записки Ніжинського державного педагогічного університету. – № 2. – 2005. – С. 41–43.

Галина МІСЬКО
(Тернопіль, Україна)

ДО ПРОБЛЕМИ ОБРОБОК ЗРАЗКІВ ЗИМОВОГО КАЛЕНДАРНОГО ЦИКЛУ (НА ПРИКЛАДІ МИТЦІВ ТЕРНОПІЛЛЯ)

Традиція вшанування календарних свят та обрядів, що їх супроводжують, є однією з важливих складових національної культури. Водночас, образність та семантика календарно-обрядових дійств, зокрема Різдвяного циклу, суттєво впливає на розвиток сучасної професійної мистецької, зокрема композиторської творчості, як джерело характерної тематики, музичної виразовості.

Власне, дослідження автентичних зразків традиційної культури українців в різних аспектах (музикознавчо-етнографічному, мистецько-виконавському та ін.), що забезпечило і забезпечує подальше їх залучення до професійної творчості, водночас, і сьогодні залишається актуальним для національної культури.

Актуальність обраної теми публікації обумовлюється низкою чинників: певна перервність традиції, спричинена довготривалою заборонаю влади щодо святкування Різдва, необхідністю неупередженого аналізу значних соціокультурних трансформацій зразків фольклорного жанру та його композиторських опрацювань.

Проблема збереження традиції обрядового дійства, його використання та трансформації в сучасному соціокультурному середовищі, була і залишається актуальною для істориків культури (О. Воропай, М. Возняк [3], О. Дей [4]), музикознавців (А. Іваницький, О. Смоляк, Й. Федас), дослідників етнографів та фольклористів (В. Гнатюк, Є. Марковський). Різні аспекти втілення різдвяної теми, вертепних, обрядових дійств у мистецьких хорових формах розробляються в дослідженнях сучасних науковців, зокрема, у працях Т. Кривицької [5], Л. Кияновської [6], Л. Костюковець та ін.

Різдвяна тематика знайшла своє втілення у хоровому доробку українських композиторів-класиків (М. Лисенко, М. Леонтович, К. Стеценко, О. Кошиць, Ф. Колесса, С. Людкевич,

В. Барвінський та ін.), у творчості сучасних як українських (М. Колесса, Б. Фільц, Л. Дичко, В. Степурко, О. Токар та ін.), так і зарубіжних митців.

Аналіз свідчить, що в хоровому музичному просторі України ХХ – ХХІ ст. різдвяно-гісенна обрядовість надзвичайно плідно представлена жанром хорових обробок колядок та щедрівок, які використовуються в композиторській творчості як автентичні першоджерела, так і з використанням тематизму тієї чи іншої колядки.

Розглянемо означену проблему на прикладі спадщини митців Тернопілля першої половини ХХ ст. Інтонація Різдва не залишила байдужими композиторів стрілецької музи, уродженців Тернопільщини Р. Купчинського, М. Гайворонського, Л. Лепкого.

У хоровій спадщині М. Гайворонського, творчий псевдонім О. Гин (15.09. 1892, Заліщики, суч. Тернопільська обл. – 11.09.1949, Нью-Йорк, США) своєрідне осмислення знайшли традиційні побутуючі на той час колядки і щедрівки, а також коляди християнського змісту («Канти Почаївського Богогласника»). Вони представлені у збірнику «Антологія української пісні» (т. 1. «Колядки і щедрівки»), упорядковані В. Завітневичем у 1967 р. у США [1].

У видання увійшли «Колядки і щедрівки» (1942), «Коляди» для мішаного хору (1943) з приміткою автора «світлій пам'яті професора В. Шухевича» [1, 447], оскільки використані гуцульські коляди з його Етнографічного збірника «Гуцульщина».

Загалом, аналіз хорової спадщини М. Гайворонського демонструє глибоку обізнаність композитора із записами мелодій щедрівок і колядок низки відомих фольклористів. Так, композитор опирається на записи О. Рубця («Ой, сів Христос та вечеряти»), Й. Роздольського («Пасло чадейко»), К. Квітки («Що у полі, полі», «Пресвята Марія», «На Рождество Христове»), Ф. Колесси («Ой, небом», «Ой, зайшли, зайшли з неба ангели»), Я. Головацького («Ой, там за двором») та ін. [1], малодосліджені колядки та щедрівки із різних регіонів України, зокрема, гуцульські, бойківські, лемківські, старовинні мелодії українських народних пісень Закарпаття, що дає підстави стверджувати про глибоку обізнаність М. Гайворонського у царині народно-обрядової спадщини.

Рівень мистецьких інтерпретацій М. Гайворонського високо оцінив Ф. Колесса, який зазначав, що у творах композитора «видно скрізь свіжий, оригінальний талант, молодечий розмах і високо розвинену композиторську техніку, і, що найважливіше, зрозуміння і засвоєння духа укр[аїнської] народ[ньої] музики, що запевнює їм довговічність» [7, 313].

Приклад фортепіанного викладу колядок зустрічаємо у доробку Д. Січинського (2.10. 1865, Ключинці, тепер Гусятинський район, Тернопільська обл. – 26.05.1909, Івано-Франківськ, тоді Станиславів). Збірка колядок «Христос родився!» включає 24 коляди, які можна використати як в інструментальному музикуванні, так і виконанні колядок і щедрівок. Цінність збірки Д. Січинського у «її спрямованості на виховання загальної музичної культури виконавців і слухачів на засадах українських національних традицій» [8].

Оригінальний приклад обробок фольклорних зразків Різдяного циклу як перекладу для фортепіано здійснив ще один видатний уродженець Тернополя – Василь Барвінський (20.02. 1888, Тернопіль – 9.06. 1963, Львів), композитор, піаніст, педагог, диригент, музичний критик, культурно-громадський діяч [2].

У спадщині композитора є також широковідомі талановиті хорові обробки колядок, серед них – «Що то за предиво», «Ой дивнеє народження», які входять до репертуару різнопланових колективів Західної України, як професійних, так і аматорських, церковних.

Слід згадати і Василя Безкоровайного (12.01. 1880, Тернопіль – 5.03. 1966, м. Буффало, США), композитора, диригента, піаніста, музичного діяча, який також звернувся у своїй творчості до теми Різдва.

творчості до фольклорних зразків, зокрема Різдвяного циклу. Так, в його фортепіанній збірці «При ялинці» представлено 16 колядок.

Традиція вдумливого і творчого прочитання фольклору, зокрема Різдвяного циклу, продовжилася у творчості наступних поколінь митців, пов'язаних із Тернопіллям, серед них – Н. Нижанківський, І. Соневицький, М. Вериківський, С. Стельмащук, Є. Корницький (в оркестровому аранжуванні) та ін.

Таким чином, можемо стверджувати, що пісенні зразки Різдвяного обрядового циклу, міцно вкорінені у національну музичну традицію, дістали нову і плідну мистецьку інтерпретацію у творчості композиторів різних регіонів України, зокрема і Тернопілля.

ЛІТЕРАТУРА

1. Антологія української пісні / [ред. В. Завітневич]. – Нью-Йорк, 1967. – Т. 1. Колядки, щедрівки. – 667 с.
2. Барвінський В. Колядки і щедрівки для фортепіано зі словесним текстом [Ноти] / В. Барвінський / [упоряд. О. Смоляк]. – Тернопіль: Збруч, 1997 – 24 с.
3. Возняк М. Давньоукраїнська поезія різдвяних свят: Коляди і вертеп / М. Возняк // Народна творчість та етнографія. – 2003. – № 1 – 2. – С. 5–6.
4. Дей О. Сторінки з історії української фольклористики / О. Дей. – К.: «Наукова думка», 1975. – 271 с.
5. Кривицька Т. Особливості обробок колядок і щедрівок в композиторській практиці 90-х років ХХ століття / Т. Кривицька // Музична творчість та наука в історичному просторі. Збірник статей НМАУ ім. П. Чайковського. – К.: НМАУ, 2008. – Вип. 73. – 135 с.
6. Кияновська Л. О. Різдвяна тема в українській професійній музиці / Л. О. Кияновська // Різдво в нашому домі. – Львів, 2003. – С. 281–287.
7. Листування Михайла Гайворонського і Філарета Колесси / [вступ. стаття і примітки К. Колесси] // Записки НТШ. Праці Музикознавчої комісії. – Л., 1996. – Т. 232. – С. 294–326.
8. «Христос родився!». Коляди на Різдво Христове. Уклав для фортепіано Денис Січинський. Упорядкування Віолетти Дутчак та Ірини Новосядлої. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний педагогічний університет імені Василя Стефаника, 2012. – 40 с.

Анатолій МАРТИНЮК

(Переяслав-Хмельницький, Україна)

СТИЛЬОВА ПАРАДИГМА ДИРИГЕНТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВОЛОДИМИРА РОЖКА

Духовне життя українського суспільства наприкінці ХХ – початку ХХІ століття позначене суттєвими змінами, які віддзеркалюють усю складність пошуків подальших векторів розвитку країни. Одним із найвищих надбань музичної культури нашого народу є хорове мистецтво, яке вражає розмаїттям тем і образів, глибиною розкриття різних граней буття і внутрішнього світу людей, довершеністю літературно-поетичного та музичного синтезу, неповторним національним колоритом. Позначене високими гуманістичними ідеалами у сучасну епоху воно сприяє утвердженню державності, інтелектуальному і духовному відродженню народу, який дарував світові безцінні художні скарби.

В яскравому сузір'ї науково-мистецької еліти нашої країни вирізняється непересічна постать Володимира Івановича Рожка – ректора Національної музичної академії України іме-

Білоствегнюк Р. Принципи права і законності в нормативно-правових актах Європейського Союзу.....	51
Бучковська І. Побут підпільників Коломийської округи (1945 – 1952).....	53
Волобуєва А. Молодіжні рухи ХХ століття: важіль сучасної політики.....	54
Гриценко Г. Україністичні зацікавлення Якуба Коласа.....	57
Гжещук В. Особливості реалізації державної освітньої політики в Республіці Польща.....	59
Єфимчук Н. Радіо в житті сільських мешканців повоєнного періоду.....	60
Ільницький В. До проблеми адміністративно-територіальної та організаційно-кадрової характеристики Карпатського краю ОУН (1945 – 1954).....	62
Калімбет О. Історія розвитку британської поліції.....	66
Козак Н. Разом, в ім'я гуманності. Створення Червоного Хреста.....	69
Мальшина К. Політична діяльність Марко Натлачена (1886 – 1942).....	70
Маркович М. Релігійна політика імператора Юліана щодо християн.....	73
Медвідь О. Дмитро Паліїв про причини поразки національно-визвольних змагань українців у 1917 – 1920 рр.	75
Мельничок Ю. До питання функціонування ВО-5 «Маківка» (1944).....	77
Носа Б. Становлення туристично-рекреаційної галузі на Закарпатті (XIX ст.).....	80
Поліщук А. Роль студентських радикальних настроїв в антивоєнному русі періоду американсько-в'єтнамської війни (1964–1975 рр.)	82
Попп Р. Становище жіноцтва Дрогобиччини у перші повоєнні роки (1944 – 1953).....	84
Походжай О. Етнодемографічна ситуація на Дрогобиччині (1944 – 1946)	86
Процик І. Дмитро Донцов: від соціал-демократії до націоналізму	87
Стецик Ю. Брат Альфонс Созанський (ЧСВВ) магістр Дрогобицької василіанської гімназії (1778 – 1779 рр.): біографічний огляд.....	90
Тарасенко О. Правова характеристика фіктивного підприємництва.....	91
Шкода Н., Пантова В. Розвиток транспортної структури Криму наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст.....	94
Ядловська О. Громадсько-політичне життя польської меншини в південноукраїнському регіоні напередодні 1917 р.	96

МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

Душний А., Боженський А. «Perpetuum mobile – 2016» – міжнародне мистецьке дійство Дрогобича	99
Душний А. Конкурс «Візерунки Прикарпаття – 2016» у руслі популяризації феномену	101
Гуч Р. Методичні засоби навчання гри на духових інструментах.....	103
Коваленко В. Професійна компетентність дизайнера.....	107
Козицька М. Українське струнно-смічкове мистецтво у науковому світлі кінця ХХ – початку ХХІ століття	108
Лисенко Я. Творча діяльність Нонни Суржиної у контексті українського вокального мистецтва	110
Ляшко М. Музична компетентність як складова частина підготовки майбутніх вчителів музики	114
Місько Г. До проблеми обробок зразків зимового календарного циклу (на прикладі митців Тернопілля).....	117
Мартинюк А. Сильова парадигма диригентської діяльності Володимира Рожка.....	119
Мартинюк Т. Науковий доробок Надії Горюхіної в культурному континуумі України другої половини ХХ століття	122